

(138)
שנה תשיעית

מזרמיסין

שבועון ליצירה תורנית שעל יד מוסדות תקוע

האביב הגיע, העשבים קמו מתרדמתם.

הפרחים פורחים

הנחלים זורמים

כל העולם מתחדש.

הישיבה יוצאת לפגרה.

גם מזרמיסין מחפש אחר התחדשות.

חדשו לנו, כיתבו לנו, חפשו לנו עורך חדש...

מזרמיסין,

מחפשים עורך חדש.

השבוע במזרמיסין:

שבת

- קשרים

- סנדלים

אנגלית

- Shbat

- Avot

שירה

- שובבים ת"ת

- הרב מנחם

וגרסה לעיתון בניו ז'רזי...

הכולל

האינדיבידואלי של

בין הזמנים

לכבודם של מארי דאתרא

הרב מנחם ע"ה ורשב"י

פותח שעריו לכל אחד באשר

הוא מבלה את ימיו:

1. לימוד אישי (מסונכרן) של

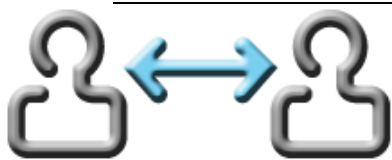
הלכות פסח שו"ע ובאר היטב

2. שיעורי אינטרנט מאת רבני

ישיבת תקוע המתחדשת.

3. המעוניינים יפנו בהקדם

לשוקי מ. הקרוב.

התפירה². קשירה של חוט וכיוצא בזה, היא לא קשירה שנועדה לחבר משהו אל משהו אחר באמצעות החוט (כמו קשירה של גמל ספינה או דלי בחבל לעולם ועד), אלא ליצור את החוט בעצמו. מבחינה זו מימד היצירה שבמלאכת הקשירה הזו חזק לאין ערוך מאשר בקשירה של חיבור, חזק ותמידי ככל שיהיה, כי היא דומה לטויה או שזירה או אריגה או כל דרך אחרת של יצירת 'מאטערייא' (יענו: חומר). אם נשתמש במושגים מתחום אחר, קשירה של חיבור דברים בחוט קיים קשר חיצוני בין העצמים, ואילו בקשירת חוט או חבל נעשה אחדות פשוט בין שני הנקשרים, ומתווסף עוד מטר וחצי לפתיל הקצר שלנו.

אחר ההנחה הלא-בלתי-סבירה-לטעמי-הזו, הפרק שלנו נראה הרבה יותר נוח לתפעול. המשנה הראשונה מחדשת כי לא רק קשרים 'מאטעריאליים' חייבים עליהם, אלא גם קשרים מן הסוג השני - שנועדו לחבר דברים כחלק מתפעולם - גם עליהם חייבים. כל החידוש בקשר הגמלים והספנים הוא העובדה שעל אף שהם נועדו להתרה לבסוף, בכל זאת חייבים עליהם משום איכותם המקצועית³. מכאן מובן מדוע החידוש הזה בעצמו גורם ללחץ: אם חייבים אפילו על קשרים כאלה, אסור גם לקשור נעליים!?

הגבול הדק שבין קרירות וכפירה

² ראה במשנה המונה את אבות המלאכות (ז,ב) שם הקושר והמתיר נמנו בכריכה אחת עם הטויה והאורג והתופר, וכן בגמרא שם, המביאה את האפשרות שהקשירה האסורה במשכן היא קשירת חוט שנקרע, ודוחה את האפשרות הזו משום שההתרה לא הייתה מצויה במשכן בהקשר הזה.

³ מפרשנות זו עולה כי הפרק שלנו מתחיל דווקא 'מן הצד' (למרות הפתיחה המפוארת 'ואלו קשרים'), ולא בעקרון שעליו נסובים כל הדברים. מודל זה נמצא בשימוש באופן תדיר בש"ס, הנוהג להתחיל מסכתות בדברים המעניינים והמיוחדים, ולא דווקא בכללים חשובים. וראה קושיית תוספות הראשון במסכתנו, הדן למה התחילו אותה דווקא במשנת שתיים שהם ארבע ולא במשהו סולידי יותר. ובפירוש הקצר של מורנו ה"ר הגע"ש עצמו (בש"ס שטיינזלץ האמיתי ולא ווילנא) על משנה זו, המסביר שכל הקטע הוא להתחיל מסכת במשהו מגניב.

פרק חמש עשרה מתחיל עם אמירה מבטיחה "ואלו קשרים שחייבים עליהם", שממנו היינו מצפים להעניק לנו איזשהו כלל, או לפחות דוגמאות כלליות, שיעזרו לנו לדעת אילו קשרים בדיוק חייבים עליהם ואילו לא. במקום זה, ניתנת דוגמה ספציפית מאוד מאוד (שלא לומר: נישתית¹) - קשרי הגמלים והספנים - שקשה לגזור מהם הגדרה כללית על קשרים טיבם וסוגיהם. האופטימיסטים ימתינו להמשך הפרק ולבואו של כלל חשוב בנושא, ולשמחתם באים דווקא שנים - הכלל של רבי מאיר ('יד אחת') והכלל של רבי יהודה (קיימא'). אולם המדקדק ישבית את שמחתם, מתוך תשומת לב לכך שבמקום הגדרה הגונה וכללים מהם הקשרים האסורים, אין בהם אלא היתרים: לדעת רבי מאיר קשר הניתר ביד אחת אין חייבים עליו, וגם רבי יהודה, עם זה שהוא אמר כלל בעניין, לא טרח להגדיר את העיקרון שלפיו מודדים מהו הקשר שחייבים עליו, אלא הביא יוצאי דופן שעליהם אין חיוב. לא זו בלבד, אחרי כללו של רבי מאיר יש עוד היתר, והוא מלווה בכותרת בומבסטית, המכריזה כי השד לא נורא כל כך, ולא הכל 'קשר הגמלים וקשר הספנים', ויש אפילו קשרים שהם מותרים לכתחילה. והיהודי התמים שואל: עוד לא הבנו מה אסור וכבר מסבירים לנו שזה לא כל כך גרוע!?

המאמצים הגדולים שהובלטו לעיל שנעשים בפרקנו על מנת למצוא היתרים, מראים לדעתי שהנתונים לאיסור גדולים יותר ממה שנאמר בפירוש בפרק. כלומר, קשר הגמלים וקשר הספנים אינם כל הסיפור שעליו מבוססת מערכת הקשרים המסועפת האסורה, אלא הם רק חלק אחד ממערכת גדולה יותר. חושבני שאותם הקשרים שהמשנה לא מוצאת לנכון להתייחס אליהם, הם קשרים חשובים ובסיסיים יותר, והמדובר בקשירה שהיא חלק ממלאכת

הגבול הדק שבין קרירות וכפירה

¹ 'מלשון 'נישה', מונח מקובל בשפת הכתיבה המתמיתת לייצג רוחב דעת והיקף ידע מדיסציפלינות מגוונות (כמו גם שתי המילים האחרונות).

לסיכום הדברים: נעשתה חלוקה (ליטאית למדי, יש לומר) לשני דינים בקשרים. דין אחד הוא בקשרים-יוצרי-חומר, בהם העיקר הוא החיבור, שהוא חיבור אחדותי ואמיתי, ולכן הרעיון של קיימא (או לפחות של העדר-חוסר-קיימא) הוא כלל חשוב בו. הסוג השני של הקשרים הוא קשר תפעולי, שמעצם טיבו לא נמדד בקביעותו (שהרי זו אינה קיימת) אלא באיכותו, ורובו של הפרק עוסק בקשרים מסוג זה, ובאתגרים שאיסורם מציב לפתחה של היהדות למצוא סיבות טובות להתיר את הקשרים הללו.

ומכאן הנחמה הגדולה של המשנה, לבל נדאג ושלא כל אחד הוא גמל וספן, ושכל קשר שהוא 'בעל-בתיש' ולא נעשה כחלק ממלאכה הוא ממש ממש בסדר.

משום שכל הקשרים שנזכרו בפרק בין לאיסור ובין להתיר נועדו להתרה, ומשום כך עלו בכלל לדיון, הכלל הגדול של רבי יהודה ש'אין חייבים על כל קשר שאינו בין קיימא' בוודאי לא מתייחס לקשרים מן הסוג הזה, אלא חוזר ומתייחס לקשירה מן הסוג הראשון, ה'מאטעריאלית'⁴. הכלל קובע כי אף אם נעשה קשר של חוט בחוט, אם מראש הוא נועד להתרה או שלא נקשר כראוי, אינו נחשב לחיבור ולכן פטורים עליו. בקשרים מן הסוג הזה, חוסר הקיימא שלהם הוא קריטי מאחר ואין כאן כל יצירת מאטערייא.

הגבול הדק שבין קרירות וכפירה

⁴ משום כך קשירת הדלי בחבל, אינה נחשבת קשר מן הסוג הראשון, היות ואיננה מאטעריאלית, וכן אינה מן הסוג השני, כי איננה תפעולית-מקצועית. לעומת זאת קשירת חבל בחבל (אם היה מקרה כזה במשנתנו) אסורה מאוד, כי היא קשירה מן הסוג הראשון וגוואלד.

סנדלים/רדעיה

לאחר משנת הקשרים הגמרא מביאה שני סיפורים בהם נקרעו לאנשים הסנדלים. בסיפור הראשון נקרע הסנדל בכרמלית והפתרון הוא לכרוך גמי לח. בסיפור השני לא כתוב איפה נקרע הסנדל, והתשובה היא להשאיר את הסנדל במקום.

אם היינו קוראים רק את הסיפור הראשון, היינו חושבים שיש כאן המשך לגמרא הקודמת והחידוש כאן הוא שכריכה כזאת היא מותרת בגלל שהיא לא של קיימא או בגלל שזה כריכה ולא קשר. הסיבה שאסרו לטלטל ביד היא, שאסור לטלטל בכרמלית. יכול להיות שברשות היחיד, בגלל שאין לי בעיה לטלטל את הסנדל, אני אגיד שאפשר פשוט לטלטל ביד, לכן שם לא נתקן את הסנדל. מה שמוזר זה שאם מותר לי לקשור, למה שאני לא אתיר בכל מקום? אפשר לנסות להגיד שברשות הרבים זה קשר שאינו של קיימא, כי הוא רק קושר את זה בינתיים עד שיגיע הביתה. אבל אם אתה בבית זה קשר קבוע ואתה כבר מנסה לתקן את הסנדל. מהמשך הגמרא זה נשמע שהבעיה היא מוקצה, ואז יהיה מין היתר בכרמלית בגלל שיש הפסד. השאלה היא איזה מין היתר זה? יכול להיות שיתירו בכרמלית לטלטל כיוון שכרמלית זה איסור דרבנן. אבל הפיתרון כאן פותר את בעיית הטלטול ולא את בעיית המוקצה, כיוון שלפי רב יוסף הסנדל הזה אינו כלי גם אם נכרוך עליו גמי לח, כי אם הגמי היה הופך אותו ללא מוקצה אז גם ברשות היחיד היה מותר לעשות את זה.

רמב"ם פרק י' הלכה ד'

כל שראוי למאכל בהמה מותר לקשור אותו בשבת, לפיכך אם נפסקה רצועת סנדלו בכרמלית נוטל גמי לח הראוי למאכל בהמה וכרוך עליו וקושר הגמי, נשמטה לו רצועת מנעל וסנדל או שנשמט רוב הרגל מותר להחזיר הרצועות למקומן ובלבד שלא יקשור.

הרמב"ם עושה כאן משהו מעניין, הוא לוקח את הגמי לח בתור פיתרון לבעיית הקשירה אבל לא מתייחס בכלל לבעיית המוקצה והטלטול. האפשרות הפשוטה להסביר את הרמב"ם היא להגיד שהוא פוסק רק את הסיפור הראשון והוא מבין את ההיתר לקשור שונה מרב יוסף. בסיפור הראשון מבחינת רב יוסף יש היתר מיוחד בכרמלית לקשור, ואז למרות שהסנדל הוא לא כלי אפשר לקשור אותו ולטלטל אותו בצורה כזאת. כלומר

כלומר ההיתר מבחינת רב יוסף הוא לטלטל את הסנדל למרות שהוא מוקצה ולא לקשור, כיוון שמבחינתו הסנדל שנקרעה לו רצועה אינו כלי. הרמב"ם לא פוסק בכלל את רב יוסף ומבחינתו ההיתר שרצו להגיד לנו הוא שמותר לקשור את הסנדל בעזרת גמי לח כי זה לא נחשב קשירה בעיה שיש בקריאה הזאת ברמב"ם היא שהרמב"ם כותב שההיתר הוא בכרמלית כלומר יש מבחינתו חילוק מסוים בין כרמלית לרשות היחיד ההיתר לקשור כמו שהרמב"ם מתאר אותו הוא היתר תמידי ולכאורה גם ברשות היחיד יהיה מותר לקשור בעזרת גמי לח אפשרות לפתור את זה היא להגיד שהסיפור בגמרא הוא בכרמלית ולכן הרמב"ם כתב גם כך ובאמת הוא יגיד את זה גם בחצר יכול להיות גם שדווקא בכרמלית נצטרך לתקן את הסנדל לעומת החצר שפשוט נוכל להשאיר אותו שם גם אם לא נסביר שזו הסיבה לאיסור בחצר זה סיבה למה הרמב"ם כותב שמדובר בכרמלית כי זה המקרה הקלאסי שתהיה באמת בעיה עם הסנדל.

שמנה שרצים // פרק ארבעה עשר // מסכת שבת // דף קיא.

In this Mishnah, we are discussing the rabbinic prohibition of medical treatment on Shabbat, as well as what methods or loopholes can be used to help relieve someone's pain. In the times that the Mishnah and Gemara were written, vinegar was commonly used to help strengthen the gums, and relieve tooth pain. However, the Mishnah states that on Shabbat, one may not sip vinegar expressly for this purpose due to the fact that one who is healthy would not normally drink vinegar. Therefore, the sole intent of doing so would be for medical reasons and it is prohibited. If one were however to dip bread or other foods into vinegar and eat it on Shabbat it is permissible, because it was a common practice and doing so would not only be for medical reasons. If someone were indeed benefited by this, it would be allowed. In the same manner, one who felt pain in other areas of the body, would not be allowed to smear wine vinegar on his ailments, as was the medical custom. He would however be allowed to smear oil, but not expensive oil (rose oil). This is because smearing wine and vinegar on the body was only used for therapeutic reasons,

but oil was more common to be used by healthy people as well, i.e. as a moisturizer. Rose oil was more rare and expensive and was only used for medical purposes, and is therefore prohibited. A prince, on the other hand, who was accustomed to using expensive items even when healthy, would be permitted to use rose oil on Shabbat just as he would during the week. There is another view brought by rabbi Shimon that states "All of the Jewish nation are princes," which means that even a common man would be allowed to use these more expensive substances on Shabbat. His reason for saying this is that he does not want to distinguish between different groups when it comes to these laws and that whatever is permitted for one man to do should be permitted to everyone. Even so, with the advancements in modern medicine, and the availability of standard cheap balms and creams, the words of rabbi Shimon have indeed come true, and one would think from reading this Mishnah that being as it is common practice to use these medications on a regular basis, one would be allowed to do so on Shabbat.

”כי צריך לדון את כל האדם לכף זכות” - אבות א, ו.ו. משה

”One is obligated to judge every man favorably”- Ethics of our Fathers

Rabbi Nachman writes that the key to judging a man favorably is to find the good aspects of a person character, however minor they might be. King David explains in in chapter 37 of psalms that even if one clearly sees the wickedness of a man, nevertheless he is obligated to search for the piece of good inside. Likewise in one's self-judgement, this idea exists. Rabbi Nachman continues that part of his mantra of constantly being happy comes with the introspection of the positive deeds and traits. Forbidding depression and condemning those who sulk in their misdeeds he goes on to explain how music is also made up of small pasts of goodness. Each note contributes to the beauty of the symphony.

This important quality of being able to find good in others is an essential necessity for whoever leads the prayers for the community. This ability to pray on others behalf belongs to the righteous among men and it is an obligation that he should pray for you. Those who feel that this is not necessary possess an arrogance that they are great enough to connect to G-d on their own. It is the righteous men in every generation that can understand the good in each individual person and only the righteous that can lead the music of prayer on behalf of the Jewish people.

שובבים ת"ת

הם באים סמוקי לחיים,
עם ורדרדות רכה נסוכה
על פניהם חיוכים קורנים של שמש
קורנת גם היא כנגדם

גומותיהם מרצדות לנגדנו
עלומם למאור פנינו
ובדוק של תמימות ומתיקות
שעל פניהם מתערבב
גם רוע
קמאי

אין הם רשעים
ואינם מכאיבים במכוון
הם פשוט לא יודעים להכיל
את הצוף המתקתק הנוטף להם
על החולצה ומנוגב בשרוולם

טורמיסין (שם זמני)

שבועון ליצירה תורנית שעל יד מוסדות תקוע

משתתפים בגיליון ניסי זה:

דניאל ביגל

מקושר הימב

ידעיה מינץ

מתנחל טוב

שמואל גלאנדואר

מנחם

אמריקאים

מוזמנים להזדהות

השנה טורמיסין יקבל מאמרים בנושאי מסכת שבת, כרבולות, הדרף היומי, פרשת השבוע, זוגיות, קריאת מפות סינופמיות, ענייני השעה, הגות סינית ומאמרים בנושאי חסידות, או בכל נושא אחר שיימצא לנכון.

מאמרים יש לשלוח לפי הכתובת:

Z:\טורמיסין\שים פה את מאמרך החדש.

או לדוא"ל turmisin@gmail.com

כמו כן, ניתן לקבל את העלון בצורה וירטואלית, ע"י שליחת בקשה לכתובת זו.

גם אתה מוזמן להצטרף למשפחת המנויים.

הרב מנחם//שמואל גלאנדואר

"בההיא שעתא אתברו תרין לוחי אבנא דהוו בקדמיתא, והא אוקימנא דאינון אתייקרו על ידוי ונפלו ואתברו, מ"ט, בגין דפרחו אתוון מגו לוחי אבנין," (זוהר פרשת ויקהל דף קצד עמוד ב)

תצא רוחו

אותיות פורחות באויר ואין הגויל נושא את עצמו

ישוב לאדמתו

בהשלמה, באהבה רבה

אבד הצדיק, אבדו עשתנותינו

אך גם עתה לוחות ושברי לוחות

מונחים בארון

חיים ומחיים

עד העולם

